

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС

дисципліни

«ЄВРОПЕЙСЬКА ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНА ІНТЕГРАЦІЯ»

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)
галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)
спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії»
(шифр і назва)
освітня програма «Міжнародні відносини та регіональні студії»
(шифр і назва)
спеціалізація _____
(шифр і назва)
вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова/ за вибором)
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Розробник: СИЧОВА ВІКТОРІЯ ВІКТОРІВНА,
доктор наук з державного управління, професор,

2022/ 2023 навчальний рік

Теми, плани семінарських занять із дисципліни

Розділ 1. Європейська інтеграція. Україна та Європейський Союз

Семінар 1. Теоретичні засади та передумови європейської інтеграції

1. Сутність і види інтеграції. Дві основні моделі інтеграції великих спільнот: імперська та демократична
2. Витоки європейської цивілізації. Формування та трансформація європейської ідеї. Історія Європейської ідеї.
3. Концепції європейської інтеграції. Генезис і трансформація основних теорій. Теоретичні моделі європейської інтеграції.
4. Об'єктивні та суб'єктивні передумови інтеграційних процесів, європейської інтеграції (історичні, політико-правові, культурні, соціально-економічні).

Семінар 2. Виникнення, розвиток, напрями європейської інтеграції; цілі, цінності, інституційний механізм функціонування Європейського Союзу

- 1 Передумови інтеграційних процесів в Європі після Другої світової війни. Створення Ради Європи.
- 2 Європейська економічна інтеграція. Створення спільного ринку. Свобода пересування товарів, робочої сили та людей, капіталів і послуг
- 3 Воєнно-політична інтеграція (Західноєвропейський Союз). Місце Західноєвропейського (ЗЄС) союзу в становленні системи єдиної європейської безпеки.
- 4 Європейська інтеграція в 60 – середина 80 рр. ХХ століття.
- 5 Правове співробітництво (гармонізація правових систем країн-членів та внутрішньої політики).
- 6 Країни Центрально-Східної Європи та перспективи їх інтеграції в ЄС. Угоди про асоційоване членство з 10 країнами ЦЄС. Розвиток субрегіональної інтеграції в Європі.
- 7 Європейська ідентичність, рівні європейської ідентичності. Культура та цінності як основа європейської ідентичності. Європейськість. Елементи європейської духовності.
- 8 Принципи верховенства права ЄС, субсидіарності, співвідносності, компліментарності та пропорційності. Правова система ЄС:
- 9 Особливості політичної системи Європейського Союзу. Інституційна система, процедури прийняття рішень Європейського Союзу.
- 10 Критерії вступу держав до ЄС. Процедура вступу. Національні програми підготовки до членства.

Семінар 3. Європейській вибір України: історичний контекст

1. Історія відносин України і ЄС. Україна в європейській спільноті ІХ-ХVІІІ ст. Геополітичні зміни ХІХ-ХХ ст. і Україна.
2. Європа та українська національна ідея. Проєкти самостійної України: європейський фактор.
3. Європейський вибір України та його обумовленість. Європейська ідея в сучасній Україні. Укладення угоди про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС (1994)
4. Ідентичність України та процеси європейської інтеграції. Участь України у субрегіональних інтеграційних процесах, польсько-українське співробітництво як стимули європейського напрямку української інтеграції.
5. Інституційний механізм адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Закріплення курсу на вступ до ЄС в Конституції України.
6. Співробітництво в галузі освіти ЄС та України (Еразмус Мундус, Темпус, Жан Моне).

Семінар 4. Угода про асоціацію Україна – ЄС. Надання Україні статусу кандидата

на вступ до ЄС: сутність, значення для безпеки, перспективи

1. Підхід ЄС до Угод про асоціацію.
2. Регіональне та транскордонне співробітництво з ЄС. Україна в рамках проєкту «Східне партнерство».
3. Проблема інтеграції України як чинник внутрішньополітичної боротьби у 2013 р. Курс на євроінтеграцію - свідомий вибір громадян та ключова вимога Революції Гідності 2013-2014 років.
4. Законодавче забезпечення Угоди про асоціацію України з ЄС. Структура Угоди про Асоціацію України з ЄС (політична та економічна частини).
5. Основні пріоритети діяльності органів виконавчої влади щодо створення передумов набуття Україною повноправного членства в Європейському Союзі
6. Підписання угоди про безвізовий режим України з ЄС (17 травня 2017 р.).
7. Широкомасштабна агресія Росії проти України. Заявка України про вступ до Європейського Союзу, підтримка Європарламенту (01.03.2022 р.).
8. Статус кандидата на вступ до Європейського Союзу: сутність, особливості, можливості доступу до фінансових ресурсів.
9. Необхідність реформ в Україні. 7 завдань (кроків) для України щодо вступу до ЄС. Створення формату «Київської ініціативи» (22.08.2022 р.).

Розділ 2. Євроатлантична інтеграція. Відносини Україна – НАТО

Семінар 5. Глобалізація та євроатлантична інтеграція. Витоки, мета створення та історія розвитку Північноатлантичного альянсу (НАТО)

1. Поняття глобалізації. Базові концепції.
2. Витоки та етапи розвитку глобалізаційних процесів. Сфери глобалізації. Глобальний світовий порядок. Глобальні проблеми.
3. Обмеженість національного суверенітету. Агенти глобалізації: ТНК, ТНБ, світові держави
4. Історичні передумови утворення НАТО. Підписання Північноатлантичного договору 1949 року. НАТО: цілі, завдання, стратегічні концепції.
5. Країни-члени НАТО, етапи розширення НАТО. Цінності НАТО
6. Еволюція діяльності НАТО після закінчення «холодної війни». Сфери діяльності НАТО. Колективна оборона, кооперативна безпека та управління кризовими ситуаціями. Стандарти НАТО (STANAG).
7. Трансформація НАТО в умовах формування нового середовища безпеки. Миротворчі операції за участю НАТО.
8. Розширення НАТО за рахунок входження до Північноатлантичного Альянсу Швеції та Фінляндії.

Семінар 6. НАТО як система колективної безпеки: організаційна структура, система функціонування, напрями діяльності.

1. Структура та основи функціонування НАТО. Мета діяльності Альянсу та його завдання у галузі безпеки.
2. Організаційно-правове забезпечення функціонування НАТО. Органи управління НАТО та система прийняття рішень у НАТО. Принципи та механізми діяльності НАТО
3. Генеральний секретар НАТО, його повноваження.
4. Система фінансування діяльності НАТО
5. Сфери діяльності НАТО. Принципи функціонування НАТО. Стандарти НАТО (STANAG).
6. Колективна безпека, система колективної безпеки, колективна оборона. Організація Північноатлантичного Договору в системі колективної безпеки.
7. . Співробітництво НАТО з міжнародними організаціями.

8. Розширення НАТО. Принцип «відкритих дверей». Програма "Партнерство заради миру".
9. Рада євроатлантичного партнерства з імплементації Резолюції Ради Безпеки ООН №1325 «Жінки, мир і безпека» та інших відповідних резолюцій.
10. Стратегічна концепція НАТО (червень 2022 р.)

Семінар 7. Історія відносин Україна – НАТО. Євроатлантичні симпатії українців після агресії Росії

1. Геополітична безпека України в контексті євроатлантичної інтеграції. Геополітичне положення України.
2. Україна-НАТО. Історія співпраці України та НАТО. Основні засади співпраці НАТО та України. Розвиток правової основи співробітництва України з НАТО. "Хартія про особливе партнерство" між Україною та НАТО.
3. Етапи розвитку співробітництва між Україною та НАТО. Міфи та дезінформація в Україні щодо діяльності НАТО.
4. Закон України «Про основи національної безпеки України» (2018 р.). Закріплення курсу на вступ до НАТО в Конституції України (21.02.2019 р.).
5. Євроатлантичні симпатії українців після агресії Росії. Стан відносин Україна-НАТО в контексті агресії РФ.
6. Представництво НАТО в Україні.

Семінар 8. Співпраця Україна – НАТО

- 1 Основні засади співпраці НАТО та України.
- 2 План дій Україна-НАТО. Співробітництво Україна-НАТО у військовій сфері, у сфері науки і техніки.
- 3 Основні напрями, механізми та органи влади в системі співпраці Україна – НАТО. Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції. Комісія Україна-НАТО. Парламентська асамблея НАТО
- 4 Місія України при НАТО. Участь України в діяльності Ради євроатлантичного партнерства: дипломатичний і громадський виміри.
- 5 Стратегія комунікації з питань євроатлантичної інтеграції України на період до 2025 року.
- 6 Переваги для України членства в НАТО. Стан відносин Україна-НАТО в контексті агресії РФ. Подальший розвиток безпеки України через призму євроатлантичної інтеграції.
- 7 Ініціатива США: створення контактної групи з питань оборони України у форматі «Рамштайн» (мета, завдання).
- 8 Стратегічна концепція НАТО (NATO Strategic Concept 2022). Мадридський саміт (червень 2022)
- 9 Допомога Україні. Пакет підтримки Україні 08.09.2022 на зустрічі Рамштайн-5.

Самостійна робота
Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
Європейська інтеграція. Україна та Європейський Союз		
1	<p><i>Тема 1. Теоретичні засади та передумови європейської інтеграції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте види інтеграційних процесів. Інтеграція та співробітництво: співвідношення понять і процесів. 2. Охарактеризуйте початок Європи – від Давньої Греції до Сполучених Штатів Європи. 3. Роль католицької церкви у формуванні європейської єдності. Хрестові походи та їх історичне значення. 4. Порівняйте концепції об'єднання Європи: “Європа вітчизн” (Ш. де Голль), федералістів, функціоналістів. Які концепції, на Вашу думку, найбільш прийнятні? 5. Євроінтеграція та європеїзація: спільне та особливе. 6. Функціональний і нефункціональний підходи до європейської інтеграції: концептуальне розмежування. 7. Європа націй чи Європа регіонів? 	3
	<p><i>Тема 2. Виникнення, розвиток, напрями європейської інтеграції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обґрунтуйте вплив Першої світової війни на політичну ситуацію в Європі. 2. XX століття – час об'єднання Європи. Перелічіть основні причини. 3. Назвіть відомих європейських діячів 40-х рр. XX ст. та їх інтеграційні проекти. 4. Охарактеризуйте вплив “холодної війни” на міжнародно-політичну ситуацію в Європі. Охарактеризуйте фактори посилення інтеграційних тенденцій після Другої світової війни. 5. Проаналізуйте основні етапи євроінтеграційного процесу 	4
	<p><i>Тема 3. Цілі, цінності, інституційний механізм функціонування Європейського Союзу</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Європейські цінності та європейська ідентичність, їх роль в інтеграційних процесах. 2. Європейська культура між універсалізмом та європоцентризмом. 3. Назвіть варіанти моделей інституційного забезпечення європейської інтеграції, які можливо впровадити в Україні. 4. Назвіть політичні, економічні та адміністративні критерії, що виробив Євросоюз для країн, які бажають стати його членами. 5. Назвіть сучасні тенденції кадрової політики країн ЄС. 6. Назвіть так звані “чотири свободи” Європейського Союзу. 7. Назвіть три категорії міжнародних угод, які складають частину права ЄС. 8. Поясніть підстави формування в суспільній свідомості певної недовіри до вимог ЄС, цінностей, закріплених в Установчих Договорах ЄС, тих чи інших демократичних норм. 9. Проаналізуйте функціональні особливості інтеграційних структур ЄС. 10. Охарактеризуйте особливості Спільного ринку в ЄС. 11. Дайте характеристику спільних правових документів ЄС (директиви, акти, постанови, рекомендації, думки). 12. Охарактеризуйте моделі державного управління в ЄС. 13. Охарактеризуйте адміністративні реформи в країнах ЄС. 	4

	<p>14. Охарактеризуйте європейську зону правосуддя і безпеки.</p> <p>15. Дайте характеристику економічному і валютному союзу в ЄС.</p> <p>16. Охарактеризуйте діяльність Європейського банку реконструкції та розвитку.</p> <p>17. Коротко передайте зміст статті Європейської соціальної хартії щодо дій проти соціального виключення громадян.</p> <p>18. Визначте основні напрямки соціальної безпекової політики в ЄС.</p>	
	<p><i>Тема 4. Європейській вибір України: історичний контекст</i></p> <p>1. Проаналізуйте роль політичних еліт у формуванні безпеки України.</p> <p>2. Яка модель адаптації національного законодавства до <i>acquis</i> ЄС використовується в Україні? Назвіть її недоліки.</p> <p>3. Якою є природа загроз національній безпеці України? Охарактеризуйте напрями державної політики безпеки України.</p> <p>4. Охарактеризуйте, як відбувається процес адаптації української громадської думки до ідей євроінтеграції та сприйняття європейських цінностей? Наведіть конкретні приклади.</p> <p>5. Охарактеризуйте у вигляді плану історичні передумови процесів інтеграції в Західній Європі.</p> <p>6. Назвіть 1 – 2 видатні особистості ЄС, 5 відомих українських політиків – прихильників євроінтеграції.</p> <p>7. Назвіть 1 – 2 стереотипи мислення українців щодо Євросоюзу, поясніть причини походження подібних стереотипів та покажіть їх відносний характер</p>	3
	<p><i>Тема 5. Угода про асоціацію Україна – ЄС</i></p> <p>1. Проаналізувати підхід ЄС до угод про асоціацію. Порівняйте з підходом ЄС до угоди про асоціацію з Україною.</p> <p>2. Проаналізувати зміст та структуру Угоди про Асоціацію</p> <p>3. Проаналізувати вимоги, які висуваються до України в частині виконання Угоди про асоціацію: виконання, проблеми, результати</p> <p>4. Оцінити хід реформ: проблеми, успіхи, результати</p>	4
	<p><i>Тема 6. Надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС: сутність, значення для безпеки, перспективи</i></p> <p>1. Які можливості відкриває отримання статусу кандидата в ЄС для України?</p> <p>2. Які Ви знаєте гранти, інвестиції для відновлення України?</p>	4
	Разом за 1 розділом	22
	Євроатлантична інтеграція. Відносини Україна - НАТО	
	<p><i>Тема 7. Глобалізація та євроатлантична інтеграція</i></p>	4
	<p><i>Тема 8. Північноатлантичний альянс (НАТО): витоки, мета створення та історія розвитку</i></p> <p>1. НАТО та Організація Варшавського договору (ОВД): зміст та форми протистояння.</p> <p>2. СРСР та угорська криза 1956 р.</p> <p>3. «Празька весна» як прояв дестабілізації Соціалістичної Співдружності.</p> <p>4. Інституційні відмінності НАТО й Організації Варшавського договору.</p> <p>5. Охарактеризуйте процес розвитку та становлення Альянсу.</p> <p>6. Перерахуйте основні механізми співпраці НАТО з країнами-партнерами.</p> <p>7. Проаналізуйте основні принципи діяльності НАТО</p>	4

	<p>8. Охарактеризуйте Стратегічні концепції НАТО</p> <p>9. Оцініть зміни в зовнішній політиці Росії після вступу до НАТО країн колишнього СРСР та держав-учасниць колишнього Варшавського договору.</p> <p>10. Проаналізуйте сутність трансформації НАТО в умовах формування нового середовища безпеки.</p> <p>11. Назвіть п'ять головних вимог, яких дотримуються країни-члени НАТО.</p> <p>12. Назвіть критерії, які необхідно виконати для вступу до НАТО.</p>	
	<p>Тема 9. НАТО як система колективної безпеки: організаційна структура, система функціонування, напрями діяльності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механізм прийняття рішень в НАТО 20. Саміти НАТО 2. Збройні Сили НАТО. Зона відповідальності ЗС НАТО 3. Структура органів військового управління ОЗС НАТО. 4. Витрати на оборону в країнах НАТО. Бюджет НАТО. 5. Військова політика НАТО та європейська безпека. 6. Проаналізуйте зміст основоположних документів, які регулюють діяльність НАТО 7. Розглянути структуру органів управління НАТО та їх повноваження 8. Проаналізуйте політику НАТО з точки зору миротворчих операцій Альянсу і зміни його стереотипу як “образу ворога”. 9. Чому (не)потрібно Україні в НАТО? 10. Трансформація організації Північноатлантичного договору як реакція на нові виклики і загрози для світової безпеки. 	4
	<p>Тема 10. Історія відносин Україна – НАТО. Євроатлантичні симпатії українців після агресії Росії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть основні етапи розвитку співпраці України з Північноатлантичним оборонним альянсом 2. Сформулюйте найбільш вагомі результати співробітництва України з НАТО. 3. 	4
	<p>Тема 11. Співпраця Україна – НАТО</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризувати організаційний механізм державного управління у сфері взаємодії України та НАТО. Проаналізувати повноваження органів державного управління. 2. Охарактеризувати напрями співпраці між Україною та НАТО 3. Охарактеризувати розвиток особливого партнерства України з НАТО 4. Сформулюйте основні стратегічні завдання євроатлантичного співробітництва України. 5. Назвіть основні завдання НАТО у галузі безпеки. 	4
	Разом за 2 розділом	20
	Усього годин	42

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

(іспит)

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Спеціальність Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Семестр **8**

Форма навчання денна

Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): **бакалавр**

Навчальна дисципліна: Європейська та євроатлантична інтеграція

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ (приклад)

1 Створення спільного ринку ЄС. Свобода пересування товарів, робочої сили та людей, капіталів і послуг (10 балів)

2 Компетенція органів влади України в сфері забезпечення євроатлантичної інтеграції (Президент України, Верховна рада України, Кабінет Міністрів України, Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, Міністерство закордонних справ України, Міністерство оборони України) (10 балів)

3 *Ситуаційне завдання: «Двадцять п'ять кроків до Конституції»* (20 балів).

Найвищим досягненням на цьому етапі європейської інтеграції стала спроба розроблення і введення у дію «Договору, що встановлює Конституцію для Європи» («Європейській конституції»): 29 жовтня 2004 р. під текстом єдиної європейської конституції свої підписи поставили голови всіх 25 держав-членів Європейського союзу. Конституція зводила юридичні норми європейської інтеграції в один документ, який замінив би всі попередні угоди і договори. Церемонія підписання конституції пройшла в тому самому залі середньовічного палацу в Римі, що й підписання договору про Європейське економічне співтовариство у 1957 р., з якого й почалася європейська інтеграція. Текст конституції отримав схвалення на саміті Євросоюзу 17-18 червня 2004 р., коли 25 країнам вдалося досягти компромісу за ключовими питаннями. Робота над європейською конституцією йшла більше трьох років. Попередній план передбачав підписання основного закону перед розширенням ЄС в травні 2004 р. – це спростило б процедуру ратифікації. Однак робота над документом затягнулася, і нові країни-члени ЄС отримали можливість впливати на остаточний варіант тексту. Європейська конституція набере сили лише після того, як її ратифікують всі країни-члени ЄС. Оскільки в десяти країнах ратифікація потребувала проведення референдуму, процес мав би розтягнутися до 2007 р. Проте, через амбітні завдання договір так і не було реалізовано. Конституція Європейського Союзу у своїй основі містила ідею формування в ЄС елементів державності із збереженням окремих суверенних прав за державами-членами ЄС, що дає підстави стверджувати про популярність у європейців концепції «розщепленого суверенітету» і уявлень про ЄС як державно подібного утворення. У цьому контексті Лісабонський договір (Договір про реформу ЄС), підписаний 13 грудня 2007 р., за суттю визначив межі політичного компромісу між керівництвом ЄС і держав, реформуючи систему управління і підвищуючи ефективність ухвалення політичних і правових рішень. Крім того, концепція «європейської конституції», що припускає скасування чинних засновницьких договорів у зв'язку зі вступом до юридичної сили Конституції ЄС, була замінена більш компромісною ідеєю інкорпорації усіх нововведень Договору про реформу в засновницькі договори без зміни їхньої правової основи. Лісабонський договір офіційно іменується «договором про внесення змін до Договору про Європейський Союз і Договору про устанovu Європейського Співтовариства» і за правовою природою є міжнародним договором, підписаним на саміті ЄС у Лісабоні. Надалі Договір про устанovu Європейського Співтовариства буде перейменовано у Договір про функціонування ЄС, що означатиме завершення процесу

інкорпорації нововведень у тексти засновницьких договорів ЄС. Основна мета, проголошена в Лісабонському договорі, це «завершення процесу підвищення ефективності і легітимності Союзу і підвищення послідовності дій», враховуючи створення нових правових механізмів функціонування ЄС на найближчі 15–20 років. До того ж проголошується цілий ряд глобальних соціально-економічних і політичних завдань, властивих сучасній індустріальній державі: захист громадян ЄС у всьому світі; економічна, соціальна і територіальна єдність; підтримка культурного різноманіття; забезпечення повної 13 зайнятості, соціального прогресу, соціальної справедливості, високого рівня охорона навколишнього середовища тощо.

Питання: 1. Які переваги має Конституція порівняно з документами, що регулюють діяльність Європейського Союзу зараз?

2. Що заважає країнам-членам ЄС дійти згоди щодо Європейської конституції?

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення письмового екзамену. Час виконання – до 80 хвилин

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Білет складається з трьох питань: двох теоретичних (по 10 балів), ситуаційного завдання (20 балів).

Мінімальна кількість балів, необхідна для одержання іспиту – 20 балів.

Максимальна кількість балів, необхідна для одержання іспиту – 40 балів.

Критерії оцінювання екзаменаційних завдань

Повна відповідь на 2 теоретичних питання оцінюється по 10 балів

Вимоги: 1) розгорнутий, вичерпний виклад змісту даної у питанні проблеми; 2) виявлення творчих здібностей у розумінні, викладенні й використанні навчально-програмного матеріалу; 3) здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки й узагальнення; знання історії створення таких теорій та еволюції поглядів основних представників; 4) демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання; 5) засвоєння основної та додаткової літератури; 5) здатність використовувати теоретичні знання у реалізації практичних завдань; навички управлінської діяльності на місцевому рівні

За бажанням студент має можливість обрати тестову форму екзаменаційного білета (білет містить 20 тестових завдань, студент одержує 2 бали за кожну вірну відповідь)

Питання до іспиту

1. Сутність і види інтеграції. Дві основні моделі інтеграції великих спільнот: імперська та демократична

2. Витоки європейської цивілізації. Формування та трансформація європейської ідеї. Історія Європейської ідеї. Об'єктивні та суб'єктивні передумови інтеграційних процесів, європейської інтеграції (історичні, політико-правові, культурні, соціально-економічні).

3. Концепції європейської інтеграції. Генезис і трансформація основних теорій. Теоретичні моделі європейської інтеграції. Концептуальні основи євроспектицизму. Пан'європеїзм та єврооптимісти

4. Історія та причини створення перших систем ЄС. Передумови інтеграційних процесів в Європі після Другої світової війни. Промова В. Черчилля. Створення Ради Європи.

5. Воєнно-політична інтеграція (Західноєвропейський Союз). Місце Західноєвропейського (ЗЄС) союзу в становленні системи єдиної європейської безпеки.

6. Європейська економічна інтеграція. Декларація Шумана. Європейська спільнота

вугілля та сталі. Європейська економічна спільнота. Європейська спільнота з атомної енергії

7 Створення спільного ринку ЄС . Свобода пересування товарів, робочої сили та людей, капіталів і послуг

8 Європейська інтеграція в 60 – середина 80 рр. ХХ століття. Основоположні договори ЄС

9 Правове співробітництво (гармонізація правових систем країн-членів та внутрішньої політики). Забезпечення стандартів ЄС у сфері демократії та прав людини

10. Інституційна система Європейського Союзу. Процедури прийняття рішень Європейського Союзу.

11. Критерії вступу держав до ЄС. Процедура вступу. Національні програми підготовки до членства.

12. Країни Центрально-Східної Європи. Розвиток субрегіональної інтеграції в Європі.

13. Європейська ідентичність, рівні європейської ідентичності. Культура та цінності. Європейськість. Елементи європейської духовності.

12. Принципи верховенства права ЄС, субсидіарності, співвідносності, компліментарності та пропорційності. Правова система ЄС:

13. Історія відносин України і ЄС. Україна в європейській спільноті ІХ-ХVІІІ ст.

14. Європа та українська національна ідея. Геополітичні зміни ХІХ-ХХ ст. і Україна
Проекти самостійної України: європейський фактор

15. Угода про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС 1994 року.

16. Ідентичність України та процеси європейської інтеграції. Регіональне та транскордонне співробітництво з ЄС. Україна в рамках проекту «Східне партнерство»

17. Сутність та правова природа угод про асоціацію ЄС з іншими країнами. Підготовка до укладення Угоди про асоціацію (2008 – 2013 роки).

18. Етапи підписання Угоди про асоціацію. Проблема інтеграції України як чинник внутрішньополітичної боротьби у 2013 р. Консультативний референдум Нідерландів щодо асоціації України і ЄС.

19. Законодавче забезпечення Угоди про асоціацію України з ЄС. Структура Угоди про Асоціацію України з ЄС (політична та економічна частини). Наближення законодавства України до права ЄС.

20. Створення передумов набуття Україною повноправного членства в Європейському Союзі (Державні закупівлі в Угоді про асоціацію, ProZorro; конкуренція на ринку та державна допомога в Угоді про асоціацію, сільське господарство в Угоді про асоціацію, охорона довкілля в Угоді про асоціацію).

21. Компетенції органів влади України в частині виконання Угоди про асоціацію (Президент України, Верховна рада України, Кабінет Міністрів України, Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, Міністерство закордонних справ України).

22. Урядовий Офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції. Діяльність та проекти Представництва ЄС в Україні

23. Фінансова співпраця Україна – ЄС та підтримка реформ в Україні. Макрофінансова допомога, кредити, інвестиції, гранти від ЄС в Україні

24. Загальні програми ЄС. Регіональні та галузеві програми ЄС

25. Підписання угоди про безвізовий режим України з ЄС (17 травня 2017 р.). Безвізовий режим – засади функціонування та нормативне регулювання

26. Інституційний механізм адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Закріплення курсу на вступ до ЄС в Конституції України

27. Широкомасштабна агресія Росії проти України. Заявка України про вступ до Європейського Союзу, підтримка Європарламенту (01.03.2022 р.)

28. Статус кандидата на вступ до Європейського Союзу: сутність, особливості,

можливості доступу до фінансових ресурсів. Необхідність реформ в Україні.

29. Співробітництво в галузі освіти ЄС та України (Еразмус Мундус, Темпус, Жан Моне).

30. Поняття глобалізації. Базові концепції. Витоки та етапи розвитку глобалізаційних процесів. Сфери глобалізації. Глобальний світовий порядок. Глобальні проблеми.

31. Обмеженість національного суверенітету. Агенти глобалізації: ТНК, ТНБ, світові держави

32. Історичні передумови утворення НАТО. Підписання Північноатлантичного договору 1949 року. НАТО: цілі, завдання, стратегічні концепції.

33. Структура та основи функціонування НАТО. Мета діяльності Альянсу та його завдання у галузі безпеки. Організація Північноатлантичного Договору у системі колективної безпеки

34. Організаційно-правове забезпечення функціонування НАТО. Органи управління НАТО та система прийняття рішень у НАТО

35. Генеральний секретар НАТО, його повноваження

36. Система фінансування діяльності НАТО

37. Сфери діяльності НАТО. Принципи функціонування НАТО.

38. Стандарти НАТО (STANAG). Україна та стандарти НАТО.

39. Цінності НАТО. Країни-члени НАТО, етапи розширення НАТО. Колективна оборона, кооперативна безпека та управління кризовими ситуаціями.

40. Трансформація НАТО в умовах формування нового середовища безпеки. Миротворчі операції за участю НАТО. Програма "Партнерство заради миру" Вхідження до Північноатлантичного Альянсу Швеції та Фінляндії.

41. Парламентська асамблея НАТО

42. Співробітництво НАТО з міжнародними організаціями.

43. Рада євроатлантичного партнерства з імплементації Резолюції Ради Безпеки ООН №1325 «Жінки, мир і безпека» та інших відповідних резолюцій.

44. Стратегічна концепція НАТО (червень 2022 р.)

45. Геополітична безпека України в контексті євроатлантичної інтеграції. Геополітичне положення України.

46. Україна-НАТО. Історія співпраці України та НАТО. Основні засади співпраці НАТО та України. Розвиток правової основи співробітництва України з НАТО. "Хартія про особливе партнерство" між Україною та НАТО.

47. Етапи розвитку співробітництва між Україною та НАТО. Міфи та дезінформація в Україні щодо діяльності НАТО.

48. Євроатлантична інтеграція як стратегічний напрямок української зовнішньої політики. Закон України «Про основи національної безпеки України». Закріплення курсу на вступ до НАТО в Конституції України.

49. Євроатлантичні симпатії українців після агресії Росії. Стан відносин Україна-НАТО в контексті агресії РФ.

50. Місія України при НАТО. Основні органи та механізми співробітництва України з НАТО.

51. Рада євроатлантичного партнерства. Участь України в діяльності Ради євроатлантичного партнерства: дипломатичний і громадський виміри

52. Компетенція органів влади України в сфері забезпечення євроатлантичної інтеграції (Президент України, Верховна рада України, Кабінет Міністрів України, Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, Міністерство закордонних справ України, Міністерство оборони України).

53. Засади та сфери співпраці Україна – НАТО. Програма «Партнерство заради миру» План дій Україна-НАТО. Співробітництво Україна-НАТО у військовій сфері, у сфері науки і техніки. Трастові фонди НАТО в Україні. Навчання НАТО та участь в них України

54. Стратегія комунікації з питань євроатлантичної інтеграції України на період до

2025 року.

55. Переваги для України членства в НАТО. Стан відносин Україна-НАТО в контексті агресії РФ. Подальший розвиток безпеки України через призму євроатлантичної інтеграції.

56. Ініціатива США: створення контактної групи з питань оборони України у форматі «Рамштайн» (мета, завдання).

57. Стратегічна концепція НАТО (NATO Strategic Concept 2022). Мадридський саміт (червень 2022)

58. Допомога країн НАТО Україні. Пакет підтримки Україні 08.09.2022 на зустрічі Рамштайн-5.

Рекомендована література

Основна

1. Артёмов І.В. Український вимір європейської та євроатлантичної інтеграції: навч. посіб.: у 2-х кн. Ужгород: Ліра, 2008. Кн. 1. 476 с.
2. Галик В.М. Україна в Європі і світі: навч. посіб. Київ: Знання, 2013. 364 с.
3. Гнатюк М.М., Малик Я.Ф., Прокопенко Л.Л. Модуль 2. Відносини з Європейським Союзом та процес європейської інтеграції України / Relations Between Ukraine and the EU and European Integration Process. навч. посіб. / За заг. ред. М.Бойцуна, І.Грицяка, Я.Мудрого, О.Рудіка, Л.Прокопенка, В.Стрельцова. Київ: Міленіум, 2009. 782 с.
4. Гнидюк Н.А., Стрельцов В.Ю. Модуль 4. Розширення ЄС та досвід реформ країн Центрально-Східної Європи у контексті приєднання до ЄС : Робочий зошит до модуля / "EU Enlargement and reform experience of Central and Eastern Europe in the context of accession to the EU": Workbook. Київ: Міленіум, 2009. 44 с.
5. Грицяк І.А., Говоруха В.В., Стрельцов В.Ю. Модуль 1. Правова та інституційна основи Європейського Союзу: підруч. з грифом МОН України / за заг. ред. М. Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого, О. Рудіка, Л. Прокопенка, В. Стрельцова. Харків: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2009. 620 с. Серія «Бібліотека державного службовця у галузі європейської інтеграції».
6. Державне управління та європейська інтеграція: еволюція поглядів: навч. посіб. / Вітер Д. В. та ін.; Кабінет Міністрів України, Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ: Інтерсервіс, 2013. 152 с.
7. Довідник НАТО. 2001. URL: <https://vumonline.ua/wp-content/uploads/2020/05/Handbook-NATO-Ukr.pdf>
8. Євроатлантична інтеграція України в контексті міжнародного досвіду : освітній пакет: підручник / В. В. Балабін [та ін.] ; заг. ред. В. В. Балабін ; Військовий ін-т Київського національного ун-ту ім. Тараса Шевченка. Київ : Інфодрук, 2007. 236 с.
9. Євроатлантичне співробітництво та європейська інтеграція України : навч. посіб. / Деменко О. Ф. та ін.; під заг. ред. канд. політ. наук, доц. Деменко О. Ф. ; Нац. ун-т оборони України, Каф. міжнар. відносин. Київ : НУОУ, 2011. 466 с.
10. Європейська інтеграція: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закладів та слухачів магістер. підготовки за напрямом «Державне управління» / Кол. авт.; за заг. ред. проф. І. А. Грицяка та Д. І. Дзвінчука. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. 464 с.
11. Європейська інтеграція в контексті сучасної геополітики [Текст] : зб. наук. ст. за матеріалами наук. конф. (м. Харків, 24 трав. 2016 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування ; [редкол.: А. П. Гетьман та ін.]. Харків : Право, 2016. 534 с.
12. Європейська інтеграція та міжнародна співпраця : посібник / авт. кол. : В. А. Мандрагеля, Ю. В. Мельник, О. І. Пошедін та ін.; за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої. - Київ : НАДУ, 2016. 288 с.
13. Європейська та євроатлантична інтеграція: навч. посіб. /О. В. Баула та ін.; наук. ред. Лютак О. М.; Луц. нац. техн. ун-т. Луцьк: РВВ Луц. НТУ, 2016. 326 с.
14. Європейська та євроатлантична інтеграція: навч. посіб. / О. В. Баула, Т. В. Божидарнік, Т. М. Вісіна, ін ; М-во освіти і науки України, «Луцький нац. техн. ун-т» ; [за заг. ред. О. М. Лютак]. Херсон : ОЛДИ-ПЛЮС, 2019. 375 с.
15. Європейський Союз і Україна: особливості взаємовідносин на сучасному етапі / НАПрНУ України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Харків : Оберіг, 2012. Вип 1. 76 с. (Серія "Наукові доповіді").
16. Кордон, М. В. Європейська та євроатлантична інтеграція України : навч. посіб. Київ : Центр учбов. л-ри, 2010. 172 с.
17. Кривцова В. М. Теорії та стратегії європейської інтеграції: навч. посіб. Київ : Міленіум, 2009. 142 с.
18. Марченко М. Європейський Союз: Словник-довідник. 2006.

19. Мудрий Я.М. Словник-довідник термінів з Європейської інтеграції / “Glossary of Terms on European Integration”. Словник. / За заг. ред. М.Бойцуна, Я.М.Мудрого, О.М.Рудіка. Київ: Міленіум, 2009. 588 с.
20. Мікула Н.А. Транскордонне співробітництво України в контексті євроінтеграції: монографія Київ: НІСД, 2014. 316 с.
21. Макаренко М. І., Хомутенко Л. І. Європейська інтеграція: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2014. 344 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk/sk813022.pdf>
22. Прокопенко Л.Л. Вступ до європейської інтеграції: навч. посіб. Київ: Міленіум, 2009. 334 с.
23. Регіональна політика Європейського союзу : підруч. /за ред. В. Чужикова. Київ: КНЕУ, 2016. 495 с. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/evrointegracii/Pidruchnuk_ERDM_2016.pdf
24. Романько І.І. Історія України. Європейська та євроатлантична інтеграція України: історія, сучасний стан, перспективи: навч. посіб. Кропивницький: ЛА НАУ, 2017. 272с.
25. Рудік О.М., Дзяд О.В. Модуль 3. Спільні політики Європейського Союзу та їх значення для України. *Common EU Policies and Their Significance for Ukraine*: навч. посіб. /за заг. ред. М.Бойцуна, І.Грицяка, Я.Мудрого, О.Рудіка, Л.Прокопенка та В.Стрельцова. Київ: Міленіум, 2009. 668 с.
26. Теорія та історія європейської інтеграції: навч.-метод. комплекс / укл. Круглашов А.М. Чернівці: Рута, 2013. 100 с
27. Тоді Ф. Нарис історії Європейського Союзу. Київ: К. І. С., 2002.
28. Цінності об'єднаної Європи. Лабораторія законодавчих ініціатив, 2013. URL: https://parlament.org.ua/upload/docs/European_Values.pdf
29. Association Agreement between the EU and Ukraine European Implementation Assessment (upd.). URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/cec758ec-e1c1-11ea-ad25-01aa75ed71a1/language-en/format-pdf/source-236122754>

Допоміжна:

30. Аракелян М. Р., Василенко М. Д. Право Європейського Союзу : підруч . для студ. вищих навч. закладів. Одеса : Фенікс, 2012. 390 с.
31. Баймуратов М. О., Хоббі Ю. С. Модифікації державного суверенітету в умовах європейської інтеграції в контексті взаємовідносин Європейського Союзу з державами-членами: монографія. Суми : Університет. кн., 2013. 300 с.
32. Войтович Р. Глобалізаційні виклики національної безпеки: геополітичний аспект. *Сучасна українська політика. Політика і політологи про неї*. 2010. Вип. 19. С. 285–297.
33. Гісса-Іванович О., Кибіч Я. Брекзїт: наслідки і перспективи (в контексті побудови нових відносин Британія - Україна – ЄС. *Медіафорум* (8), 2020. С. 47-61. URL: <https://journals.chnu.edu.ua/index.php/mediaforum/article/view/167/108>
34. Грицяк І.А. Глобалізація як основа інтеграційних процесів. *Вісник Академії митної служби України*. Сер. “Державне управління”. Наук. зб. 2009. № 1 (1). С.5-13.
35. Грицяк І. Європейська інтеграція в східноєвропейському та південному напрямках. *Вісник НАДУ*. 2008. № 1. С. 5-14.
36. Грицяк І.А. Право та інституції Європейського Союзу: навч. посіб./ ; Нац. Акад. держ.упр. при Президентові України. Київ: К.І.С., 2006.
37. Євроінтеграція : досвід країн Вишеградської четвірки та українські реалії / Ін-т екон. дослідж. та політ. консультацій ; ред. І. Коссе. Київ, 2014. 87 с.
38. Європа майбутнього. Європейський Союз перед наступним розширенням. Мюнхен, 2005. 296 с.
39. Європа майбутнього: Європейський Союз перед наступним розширенням /

М.Беме, А.Фукс, Ш.Раппенглюк, С.Штох; Матеріали дослідницької групи «Молодь і Європа». Мюнхен, 2005. 296 с.

40. Європейський Союз на сучасному етапі: структурні зміни та стратегія розвитку / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко, М.А.Миронова. Київ : Знання, 2010. 94 с.

41. Європейська інтеграція в контексті світових глобалізаційних процесів: матеріали наук.-практ. конф., 15 груд. 2016 р. ; за заг. ред. М.М. Іжі, В. М. Кривцової. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. 316 с.

42. Європейська інтеграція України: політико-правові проблеми: моногр. Київ: Юрид.думка, 2005. 332 с.

43. Деменко О.Ф. Європейський Союз після Лісабонської угоди. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. Київ, 2010. Вип. 19. С. 395-402.

44. Зедельмаєр У., Шіммельфенінг Ф. Європеїзація Центральної та Східної Європи. Київ: Юніверс, 2010. 288 с.

45. Інституціоналізація публічного управління в Україні в умовах євроінтеграційних та глобалізаційних викликів : матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 24 трав.2019 р.) : у 5 т. / за заг. ред. А. П. Савкова, М. М. Білинської, О. М. Петрос. Київ: НАДУ, 2019. Т.1.172 с. URL: <http://academy.gov.ua/pages/dop/198/files/2e67d7ff-9338-42dd-80c1-bb20eeda330e.pdf>

46. Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу : монографія / НАПрН України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування ; за заг. ред. І. В. Яковюка. Київ : Ред. журн. "Право України" ; Харків : Право, 2013. Вип. 14. 208 с.

47. Ковальова О.О. Стратегії євроінтеграції : як реалізувати європейський вибір України. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького, 2003. 340 с.

48. Конституція України: Закон України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 № (із змінами внесеними згідно із Законами ... [№ 2680-VIII від 07.02.2019](#), *ВВР*, 2019, № 9, ст.50 [№ 27-IX від 03.09.2019](#), *ВВР* 2019, № 38, ст.160. *Відомості Верховної Ради України*. 1996, № 30, ст. 141

49. Копійка, В.В. Розширення Європейського Союзу та Україна : моногр. Київ : Логос, 2008. 376 с.

50. Копійка В. В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч.посіб. Київ: Знання, 2009. 751 с.

51. Ліпкан В.А., Ліпкан О.С. Національна і міжнародна безпека у визначеннях та поняттях. Київ : Текст, 2008. 400 с.

52. Мальська М. П., Антонюк Н. В. Основи європейської інтеграції : підруч.; Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. Київ: «Центр учбової літератури», 2015. 320 с.

53. Міжнародні організації: навч. посіб. / за ред. Козака Ю.Г., Ковалевського В.В., Логвінової Н.С. Київ: Центр навч. літ., 2009. 223 с.

54. Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу / Пер. з англ. Київ: К.І.С., 2005. XIV с. 466 с.

55. Основні органи та механізми співробітництва України з НАТО /Місія України при НАТО. URL : <https://nato.mfa.gov.ua/pro-ukrayinu/yevroatlantichne-spirivobitnictvo/oficijni-dokumenty>

56. Партнерство заради миру: Рамковий документ. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_001#Text

57. Посельський В. Європейський Союз: інституційні основи європейської інтеграції. Київ: Смолоскип, 2002. 168 с.

58. Право Європейського Союзу : підруч. / за ред. О.К. Вишнякова. Одеса : Фенікс, 2013. 883 с.

59. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: закон України № 2411-VI від 01.07.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17/conv#Text>

60. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року «Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України»: указ Президента України

№448/2021 від 26.08.2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>

61. Публічна політика та суспільні зміни в Україні в контексті євроінтеграції : монографія / авт. кол. : С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович, О. Г. Пухкал та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. Київ : НАДУ, 2017. 248 с.

62. Сичова В.В., Самофалова Т.О. Вплив Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом на гендерну політику в Україні. *Публічне управління XXI ст.: синтез науки і практики* : матеріали XIX міжнар. наук. конгресу (19.04.2019 р.). Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2019. С. 236–239.

63. Соснін О.В., Воронкова В.Г., Постол О.Є. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2015. 556 с.

64. Спецпроект Угода про асоціацію Україна-ЄС. URL : <https://eu-agreement.ed-era.com/>

65. Стандарти НАТО: прогрес впровадження в Україні. Реанімаційний пакет реформ, 2019. URL: <https://rpr.org.ua/news/standarty-nato-proghres-vprovodzhennia-v-ukraini/>

66. Стратегія та засоби конвергенції системи соціальної безпеки України та ЄС у процесі євроінтеграції: монографія/ ред.: Т. Г. Васильців, Р. Л. Лупак. Львів: АТБ, 2018. 303 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20180802.pdf>

67. Стратегія комунікації з питань євроатлантичної інтеграції України на період до 2025 року: затверджено Указом Президента України від 11 серпня 2021 року № 348/2021. URK: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348/2021#Text>

68. Тамм А. Є., Стрельцов В. Ю., Дзюндзюк В. Б. Україна – ЄС: розвиток відносин та основні напрями співробітництва: Модуль 5: навч. посіб. Харків: Вид- во ХарПІ НАДУ, 2009. 144 с.

69. Ткачук Т. Ю. Забезпечення інформаційної безпеки в умовах євроінтеграції України: правовий вимір: моногр. Київ : ВД «АртЕк», 2018. 422 с.

70. Трансформація національних концепцій безпеки як відповідь на нові глобальні та регіональні виклики і загрози: досвід України та НАТО : зб. міжнар. конф. / упоряди. В.Ю. Цюкало, М.О. Паламарчук, В.О. Семененко; за аг. ред. К.А. Кононенка. Київ: НІСД, 2012. – 80 с.

71. Формування та реалізація публічної політики в умовах глобалізації: монографія / авт. кол.: В.І. Шарий та ін.; за заг. ред. В.І. Шарого. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2018 382 с.

72. Шульга М. Критерії європейської ідентичності. *Політичний менеджмент*. 2010. № 2. С. 139-147. URL: http://nbuv.gov.ua/ujrn/pome_2010_2_15

73. Яковюк І. В. Правові основи інтеграції до ЄС: загальнотеоретичний аналіз : моногр.; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". Харків : Право, 2013. 760 с.

74. Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part. URL: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/november/tradoc_155103.pdf

75. Association Agreement: driving integrational changes : col. Monograf. /Ed.by Richard Iserman, Dr.H.C. in International Relations, Maryna Dei, PhD, Associate Professor, Olga Rudenko, Dr.Sc in PA, Professor, Yaroslav Tsekhmister, Ed.D, Professor, Vitalii Lunov, PhD, Associate Professor. Chicago : Assent Graphics Communications, 2019

76. Sychova V. The impact of European integration on gender policy in Ukraine. *Association Agreement: driving integrational changes* : col. Monograf. /Ed.by Richard Iserman, Dr.H.C. in International Relations, Maryna Dei, PhD, Associate Professor, Olga Rudenko, Dr.Sc in PA, Professor, Yaroslav Tsekhmister, Ed.D, Professor, Vitalii Lunov, PhD, Associate Professor. Chicago: Assent Graphics Communications, 2019. P. 88–100.

Інтернет-ресурси:

77. Бібліотека Міжнародного центру перспективних досліджень. Тема „Європейська інтеграція” .<http://icps.com.ua/>.
78. Верховна Рада України : Офіційний портал. URL : <http://www.rada.gov.ua/>
79. Євroatлантична інтеграція. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/dijalnist/mizhnarodna-dilnist/yevroatlantichna-integraciya>
80. Євroatлантична інтеграція. URL: <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/mizhnarodne-spivrobitnictvo/evroatlanticzna-integracija>
81. [Євроінтеграційний портал](https://eu-ua.org/) / Сайт. URL : [tps://eu-ua.org/](https://eu-ua.org/)
82. Європейський простір <https://eu.prostir.ua/library/237529.html>
83. Європа в Інтернет: Веб-путівник: <http://www.knoweurope.net/>
84. Загальна інформація про установи ЄС: https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies_en
85. Інформагенція Євroatлантика. URL: <http://euroatlantica.kiev.ua/ua/about/>
86. Міністерство закордонних справ України: Офіційний сайт. URL : <http://www.mfa.gov.ua/>
87. Місія України при НАТО: <http://nato.mfa.gov.ua/ua>
88. НАТО : офіційний сайт. URL : <http://www.nato.int/>
89. Наукова періодика України. Сторінка відкритого доступу Національної бібліотеки України ім. В.Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>
90. Організація з Безпеки та Співробітництву в Європі: офіційний сайт. URL : <http://www.osce.org>
91. Організація Об'єднаних Націй: офіційний сайт URL : <http://www.un.org/>
92. Офіційний сайт ЄС: <http://europa.eu>
93. Рада Європи : Офіційний сайт. URL : <http://www.coe.int/>
94. Спецпроект Угода про асоціацію Україна-ЄС. URL : <https://eu-agreement.ed-era.com/>
95. Україна-Європейський Союз»: офіційний сайт представництва України при Європейському Союзі. . URL: <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/>
96. Центр інформації та документації НАТО в Україні: http://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_64610.htm
97. Що таке НАТО. URL : https://www.nato.int/nato-welcome/index_uk.html
98. Урядовий портал: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>